UDK: 35.085:351.74(497.11)
doi: 10.5281/zenodo.19929960
Pregledni rad

Pravne teme, godina 14, broj 24, str. 183-193
Datum prijema rada: 20.03.2026.
Datum prihvatanja rada: 01.05.2026.

AKTIVNI OTPOR LICA KAO OSNOV ZA PRIMENU OVLAŠĆENJA

Dragan Arlov
COP - Centar za razvoj kapaciteta u ostvarivanju prava
Novi Sad, Srbija
pravo.cop021@gmail.com

Apstrakt:
U Zakonu o policiji R Srbije, prepoznatljive su četiri opšte problemske situacije, a kao osnov, između ostalog, i za primenu ovlašćenja u vidu upotrebe sredstava prinude od strane ovlašćenih službenih lica policije. Otpor lica je jedna od njih, sa svoja dva posebna oblika: pasivnim i aktivnim. Stavljanje u izgled da će se lice napasti, jedan je od posebnih oblika aktivnog otpora. Specifičnosti konkretnih stanja, događanja, koja predstavljaju pojedinačne problemske situacije stavljanja napada u izgled, nisu definisana u zakonskom ni podzakonskim aktima, i tema su ovog rada. Prepoznavanje pojedinačnih problemskih situacija u okviru ukupnog događanja, odluka o primeni ovlašćenja, time i započinjanju (ili ne) rešavanja određene, pojedinačne problemske situacije, načina rešavanja iste, kao i ispunjenja obaveza nakon primene ovlašćenja u vidu upotrebe sredstava prinude, deo su neophodnih specifičnih kompetenicija ovlašćenih službenih lica policije. U radu se, na aktuelnom primeru iz prakse, analizira neposredni uticaj specifičnih kompetencija policijskog službenika na kvalitet izvršenja službenog zadatka, a po kriterijumu nivoa štetnosti nastalih posledica primenom (ili ne) policijskih ovlašćenja. U isto vreme, ukazuje se na specifične kompetencije, ali i na nephodan integritet, drugih aktera, na putu utvrđivanja opravdanosti i pravilnosti povodom primene ovlašćenja.
Ključne reči: problemske situacije, aktivni otpor, stavljanje napada u izgled, štetne posledice, integritet

ACTIVE RESISTANCE AS A BASIS FOR THE EXERCISE OF AUTHORITY

Abstract:
In the Police Act of the Republic of Serbia, four general problematic situations are identifiable, which, among other things, serve as a basis for the exercise of authority in the form of the use of force by authorized police officers. Active resistance is one of them, with its two distinct forms: passive and active. The appearance of threat of an attack on an officer is one of the specific forms of active resistance. The specifics of the concrete circumstances, the events that constitute individual problematic situations of appearing to threaten an attack, are not defined in statutory or regulatory acts, and are the subject of this paper. Recognizing individual problematic situations within the overall event, the decision to exercise authority, and thereby to initiate (or not) resolution of a specific, individual problematic situation, the manner of its resolution, its duration, and the fulfillment of obligations after the use of

Ovaj članak je članak otvorenog pristupa distribuiran pod uslovima licence Creative Commons Attribution (CC BY) (http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/

measures, are part of the necessary specific competencies of authorized police officers. Using a current example from practice, this paper analyzes the direct impact of a police officer's specific competencies on the quality of an official duty's execution, based on the severity level of the consequences resulting from the application (or non-application) of police authorities. At the same time, it points to the specific competencies, as well as the necessary integrity, of other actors in determining the justification and correctness of the exercise of authority.
Keywords: problematic situations, active resistance, threatening an attack, harmful consequences, integrity

UVODNO RAZMATRANJE

Policija je, kao i bezbednost, sastavni deo prava i države. Iako primenjivanje prava podrazumeva delatnosti čitavog državnog aparata, u skladu sa utvrđenim delokrugom i nadležnostima raznovrsnih i mnogobrojnih državnih organa, ipak se čini da je policija „najistureniji“ državni organ u sprečavanju ugrožavanja bezbednosti. Drugim rečima, policija, u pravom uređenoj „oblasti bezbednosti“ najšire, najneposrednije i najkonkretnije deluje, kako preventivno, tako i represivno (Miletić, 1997, 14.).

Delikatnost policijske profesije se između ostalog ogleda i u odnosu prema građanima. Taj odnos je uređen zakonom i zasniva se na načelima međusobne saradnje i obaveštavanja kao i na pravima i dužnostima utvrđenim ustavom, zakonom i drugim propisima. Posebne karakteristike odnosa, isključivo policije i građana, utvrđene su zakonom o policiji. Važnost kvaliteta ovih odnosa je u doprinosu očuvanja i unapređenja bezbednosti samih građana i države uopšte. U svim tim, mnogobrojnim pravnim odnosima, kao društvenim odnosima regulisanim pravom (pravnim normama), i policija i građani su dužni da se ponašaju po pravnim normama. Prema tome, i policija i građani su „vezani pravom“, svako u skladu sa svojim pravima i dužnostima utvrđenim propisima (Miletić, 1997, 191-192).

Zakonom o policiji R Srbije predviđeni su i policijski poslovi koji se policiji stavaljaju u obavezu obavljanja, pa između ostalih i bezbednosna zaštita života, prava i sloboda građana, zaštita imovine, kao i podrška vladavini prava. Jedan od predviđenih je i obezbeđivanje određenih javnih skupova, ličnosti, objekata i prostora.

Za kvalitetno obavljanje predviđenih policijskih poslova, policijski službenici u statusu ovlašćenih službenih lica (OSL) imaju na raspolaganju, zakonom predviđen značajan broj policijskih ovlašćenja. Za ovaj rad posebno su interesantna upozoranje, naređenje, provera identiteta i upotreba sredstava prinude.

Kada je u pitanju upotreba sredstava prinude, Miletić (2000) navodi da je zajednička karakteristika za iste, srazmernost. U nastavku navodi da polazeći od još važnijeg i opštijeg (ustavnog) principa o neprikosnovenosti života čoveka i od zajamčenog ličnog dostojanstva čoveka, policijski propisi o uslovima i načinu upotrebe sredstava prinude (čl. 3. Zakona i Pravilnika – RS) sadrže već u osnovnim odredbama rešenja kojima se obezbeđuju pretpostavke da se mere prinude primenjuju sa najmanje

štetnih posledica i da se pri upotrebi sredstava prinude čuva život čoveka i ljudsko dostojanstvo (str. 109).

U značajnom broju poslova policije, upotreba sredstava prinude je krajnje (ali postojeće) ovlašćenje, kao garant za mogućnost kvalitetnog izvršenja svakog konkretnog službenog zadatka, a u okviru obavljanja navedenih poslova policije.

Bitan detalj u zaključivanju o pravu na primenu ovlašćenja u vidu upotrebe sredstava prinude je prepoznavanje konkretne, pojedinačne problemske situacije, koja ukazuje na ispunjenost zakonskih uslova za primenu konkretnog ovlašćenja. Zakonski tekst upućuje (može se prepoznati namena) na odgovornost za procenu o ispunjenosti svih zakonskih uslova, (a na način „ispunjeni/nisu ispunjeni“) i u praksi OSL navode na „čekanje“ „kvalitetnije“ ispunjenosti uslova, pri čemu se neretko „ignorišu“ prethodne problemske situacije sa jasnom ispunjenošću svih zakonskih uslova za primenu ovlašćenja u vidu upotrebe sredstava prinude.

Štetne posledice nastale primenom bilo kog ovlašćenja, pa i ovlašćenje u vidu upotrebe sredstava prinude, ne smeju biti veće od onih koje bi nastupile da policijsko ovlašćenje nije primenjeno.

Pre donošenja odluke o primeni ovlašćenja, ovlašćena službena lica policije su u obavezi da se uvere u ispunjenost svih zakonskih uslova za primenu ovlašćenja i odgovorni su za sopstvenu procenu. Ova obaveza, svakako, postiji i za donošenje odluke o primeni ovlašćenja u vidu upotrebe sredstava prinude.

I pored raznolikosti dešavanja u okviru obavljanja policijskih poslova (problemske situacije), ipak ih je moguće sistematizovati – grupisati, na osnovu više kriterijuma. U pokušaju definisanja, izvor informacija je svakako Zakon o policiji, kao i odgovarajući podzakonski akti.

Problemska sitacija je pojam koji se koristi u definisanju dešavanja, a kao jasno definisano stanje ili dogadjanje, iz koga se sa sigurnošću može prepoznati trenutak kada su ispunjeni svi zakonski uslovi za ostvarivanje prava na primenu ovlašćenja u vudu upotrebe sredstava prinude.

Moguće je, i neophodno, ovaj termin direktno vezati za pojam opravdanosti, kao dela procedura u postupanju nakon primene ovlašćenja u vidu upotrebe sredstava prinude od strane ovlašćenog službenog lica. Diskreciono je pravo OSL da odluči da li će, a ako hoće, kada, i kako, započeti rešavanje neke od problemskih situacija, ali nema „pravo“ da ne prepozna stanje ili dešavanje koje predstavlja odredjenu problemsku situaciju i time pravo na primenu ovlašćenja u vidu upotrebe sredstava prinude (Arlov, 2020, str. 135).

Isto tako, OSL nema „pravo“ na grešku pri izboru alata (trenutak, način...) kojim će započeti, ili ukopno rešavati odredjenu problemsku situaciju (njihova adekvatnost se mora tumačiti po kriterijumima mogućnosti zadovoljenja konkretnih principa na putu uspešnog rašavanja pojedinačne problemske situacije; doprinosom kvalitetu kontrole nad licem ali i nivoom štetnosti nastalih posledica).

Mogućnost „pepoznavanja“ osnova za primenu ovlašćenja u vidu upotrebe sredstava prinude postojećih u zakonskom rešenju (aktuelnog zakona o policiji iz 2016. godine), nalazi se u definisanju prava na upotrebu sredstava prinude u vidu fizičke snage, sredstava za vezivanje i vatrenog oružja.

Četiri globalne ili opšte, problemske situacije predstavljaju stanje ili postupanje lica u vidu bežanja – bekstva, samopovredjivanja, pružanja otpora i napada.

AKTIVNI OTPOR

Suprotstavljanje zakonitim službenim merama i radnjama koje preduzima ovlašćeno službeno lice, a na način:

- zaklanjanjem ili držanjem lica za lice ili predmet,
- otimanjem,
- stavljanjem u izgled da će se lice napasti, ili
- preduzimanjem slične radnje,

sa značajno velikim brojem mogućih varijanti ispoljavanja, predstavljaju aktivni otpor lica. Kao i u drugim globalnim - opštim problemskim situacijama, veoma je važno prethodno dešavanje (ponašanje/postupanje svih lica u dogadjanju, pa tako i ovlašćenih službenih lica).

Problemske situacije aktivnog otpora lica, veoma često bivaju samo prelazni oblik njihovog ponašanja, a naročito ukoliko ovlašćeno službeno lice pravovremeno ne prepozna ovakvo ponašanje, kao osnov za upotrebu sredstava prinude na putu kvalitetnog izvršenja službenog zadatka, i blagovremno i adekvatno ne započne rešavanje iste.

Profesionalna obaveza ovlašćenih službenih lica (specifične kompetencije kao neophodan ishod kvalitetne edukacije) je da svaku problemsku situaciju „prepozna“, a njegovo diskreciono pravo je da odluči koju će (ako je neku od prethodnih namerno „propuštao“) započeti da rešava, kada i na koji način.

Prava i obaveze OSL nisu neograničena, a kriterijumi za kvalitet procene, odluke, načina i trajanja primene ovlašćenja, pa i u vidu upotrebe sredstava prinude, su uspešnost rešenja problemske situacije (kvalitet izvršenja službenog zadatka) uz posebno isticanje važnosti nivoa štetnosti nastalih posledica primenom ovlašćenja.

Vrlo važno je (uvek pa i na ovom mestu) istaći odgovornost ovlašćenog službenog lica za svoju procenu i donetu odluku na osnovu iste. Sposobnost ili kompetencija za kvalitetnu procenu bi morala biti pozitivan ishod kvalitetne edukacije ovlašćenih službenih lica (poseban značaj ima na nivou osnovne obuke ili „prve“ edukacije) (Arlov, 2011.).

Stavljanje u izgled da će se lice napasti

Stavljanje u izgled da će se napasti OSL ili drugo lice, može se analizirati po osnovu više kriterijuma, a u cilju definisanja mogućih posebnih i pojedinačnih problemskih situacija.

Kriterijum prostora (otvoreni, zatvoreni, urbani, ruralni, osvetljen ili ne...); vremena (doba dana...); vremenskih uslova (sunce, kiša, sneg...); karakteristika i sposobnosti lica koje napad stavlja u izgled (od ranije poznato ili ne, pol, starosna dob, visina, težina, posebne sposobnosti, stanje svesti, mimika, pretnja...); karakteristika OSL (broj, pol, starosna dob, specifične kompetencije, posedovanje opreme i naoružanja...); predmeta pogodnog za napad (postojanje u neposrednoj blizini, vidljivo ili ne posedovanje od strane lica koje napad stavlja u izgled, pretnja upotrebom...), ali i više kriterijuma zajedno, predstavljaju elemente mogućih pojedinačnih problemskih situacija aktivnog otpora stavljanja u izgled da će se lice napasti.

Realan odnos između problemskih situacija i upotrebljenih sredstava prinude, za njihovo uspešno rešavanje i izveštavanja nakon upotrebe, stvara veću mogućnost kvalitetne rekonstrukcije događanja, time i kontrole postupanja pripadnika policije, ali i njihove zaštite. U svrhu prethodnog, značajnu ulogu ima postojanje očevidaca događanja, a posebno video zapisa (moguće različitog porekla).

Dostupnost novih tehnologija, a naročito u vidu video zapisa, bez obzira na njihovo poreklo, značajno mogu pomoću u utvrdjivanju stvarnog dogadjanja, time i jedine istine o opravdanosti i pravilnosti primene ovlašćenja od strane policije.

Principi za rešavanje problemske situacije

Za rešavanje problemskih situacija aktivnog otpora stavljanjem u izgled napada na lice, autor ovog rada je definisao principe čije zadovoljenje obezbeđuje uspešnost uz neophodnost i značaj specifičnih kompetencija OSL i to:

- ✓ od momenta kada je lice stavilo u izgled da će napasti OSL, pa do trenutka kada isto trpi neophodno potreban nivo bola, kontrolisanog i takvog porekla da, uz stručnost ostvarenja, garantuje da neće nastupiti nepotrebne štetne posledice, protekne što manje vremena;
- ✓ istim ili drugim alatima iz prostora fizičke snage kao zakonitog sredstva prinude, obezbediti kontrolu nad licem i/ili stvoriti uslove za upotrebu drugog sredstva prinude u funkciji kvalitetnije kontrole i
- ✓ prisustvom i bolom obezbediti kvalitetnu kontrolu i uslove za vodjenje, dovodjenje ili preduzimanje druge službene radnje (Arlov, 2020, str. 182).

Izveštavanje o upotrebi sredstava prinude

Obaveza svakog OSL je da nakon primenjenog ovlašćenja u vidu upotrebe sredstava prinude, usmeno (neposredno, radio veza...) izvesti neposrednog starešinu, a u roku od 24h i u pisanom obliku.

Ukoliko OSL nije u mogućnosti da prethodno učini, isto čini drugo OSL koje je bilo prisutno ili neposredno nadređeni starešina ovlašćenog službenog lica koje je

sredstva prinude upotrebilo. Pisani izveštaj OSL policije bi morao biti na nivou kvalitata koji bi omogućio rekonstrukciju događanja (pre u toku i nakon događaja povodom koga je primenjeno ovlašćenje u vidu upotrebe sredstava prinude) i razumevanje istog od strane onih koji nisu bili na mestu događanja (Arlov, 2016. str. 91). Kvalitet usmenog, i naročito izveštavanja u pisanom obliku, od strane OSL policije koje je upotrebilo sredstava prinude, ima veoma važnu ulogu na putu spoznaje jedine istine o događanju (pre u toku i nakon).

Utvrđivanje opravdanosti i pravilnosti upotrebe sredstava prinude

Za utvrđivanje istine neophodno je kompetentno utvrđivanje opravdanosti i pravilnosti primene ovlašćenja u vidu upotrebe sredstava prinude.

Opravdanost se utvrđuje kroz dokazivanje postojanja problamske situacije kao predviđenog pravnog osnova za primenu ovlašćenja u vidu upotrebe sredstava prinude. Uvažavajući specifičnost svake problemske situacije (prostor, vreme, mesto, lice/a, predmeti, načini...) moguće je i neophodno potrebno definisati pojedinačnu problemsku situaciju na putu spoznaje jedine istine.

Pravilnost se utvrđuje kroz analizu upotrebljenih alata, zadovoljenje principa na putu uspešnog rešavanja problemske situacije, kvaltiteta kontrole lica prema kome se primenilo ovlašćenje u vidu upotrebe određenih sredstava prinude.

Kriterijumi za vrednovanje kvaliteta izvršenja službenog zadatka su:

- ✓ kvalitet ostvarene kontrole nad licem prema kome se primenilo ovlašćenje u vidu upotrebe sredstava prinude i
- ✓ nivo štetnosti nastalih posledica primene istog ovlašćenja.

Upotreba sredstava prinude pretpostavlja nastajanje štetnih posledica a kompetentnost da će kontrola nad licem biti kvalitetna, a štetnost posledica na nivou neophodno potrebnih (Arlov, 2020).

Postupak ocene opravdanosti i pravilnosti upotrebe sredstava prinude vrši ovlašćeni policijski službenik (rok 15 dana) ili komisija od najmanje tri člana, a u uslovima kada je u pitanju upotreba vatrenog oružja, teške telesne povrede ili smrt lica, ili su sredstva prinude upotrebljena protiv tri ili više lica (rok 30 dana od prijema predmeta o upotrebi sredstava prinude)[1].

Upozorenje, naređenje, provera identiteta i pregled lica

U Zakonu o policiji predviđen je značajna broj ovlašćenja (od upozorenja do upotrebe sredstava prinude) a u nastavku kratko osvrtanje na samo nekoliko, za ovaj rad veoma bitnih. Kao prvo navedeno je upozorenje lica koje svojim ponašanjem,

[1] Jasno predviđeni rokovi postupanja ovlašćenog policijskog službenika i komisije ukazuju na činjenicu da punu i pravu istinu o događanju (time i o opravdanosti i pravilnosti primne ovlašćenja u vidu upotrebe sredstava prinde) nije moguće „očekivati“ ili „dobiti“ u toku dana događanja.

delovanjem ili propuštanjem određene radnje može da dovede u opasnost svoju bezbesnost ili bezbednost drugih lica, imovine, naruši javni red i mir, učini prekršaj ili krivično delo. Za razliku od upozoranja, naređenje je obavezujuće za lice kome se upućuje i može se primeniti samo u odnosu na ponašanje lica, odnosno delatnost i činjenja od kojih neposredno zavisi uspešnost izvršavanja policijskog zadatka.
Proveru identiteta OSL vrši uvidom u ličnu kartu ili drugi dokument sa fotografijom (između ostalog) a za lice (između ostalog) koje se zatekne na mestu za koje je, iz bezbednosnih razloga neophodno utvrditi identitet. Opravdano je identitet utvrditi i za lice koje svojim ponašanjem izaziva sumnju da je učinilac krivičnog dela ili prekršaja, ili da ga namerava učiniti, kao i lice koje po svom fizičkom izgledu liči na lice za kojim se traga. Po potrebi, OSL ima pravo pregleda lica koje može izvršiti vizuelno, dodirom, uvidom u sadržaj, ili korišćenjem tehničkih sredstava kao i upotrebom službenog psa.

STUDIJA SLUČAJA

Događaj

Dana 29. jun 2024. godine oko 11h, ovlašćeno službeno lice, pripadnik žandarmerije, Miloš Jevremović, obavljao je poslove obezbeđenja i zaštite izraelske ambasade u Beogradu[2]. Objekat je po kriterijumu bezbednosti interesantan i obezbeđuje se 24h angažovanjem određenog broja ljudi i tehničkih sredstava. Navedenog dana istom objektu je prišlo, (OSL tada nepoznato) muško lice za koje je nakon događaja utvrđeno da se radi o Milošu Žujoviću iz Mladenovca, starosti 25 godina. Licu koje je prešlo iz pravoslavne vere u islam sa imenom Salahudin (ćelav sa bradom)[3]. Dolaskom do mobilnog montažnog objekta (MMO) u kome je sedelo OSL, Miloš je iznenada otvorio vrata, iz kese izvadio samostrel i pogodio OSL u vrat. Policijski službenik, OSL se sedeći u MMO rukama i nogama branio od napada, izvadio službeno vatreno oružje i pucao u pravcu napadača. Štetne posledice nakon primene ovlašćenja u funkciji rešenja problemske situacije napada, ogledale su se u smrtnom ishodu za napadača, i povredi vrata i stopala, zadobijene ubodom strele i vatrenim odužjem, za OSL.

[2] Autoru nedostaje niz informacija o događaju (karakteristike prostora, vremena, objekta, OSL, napadača, predmeta, broja prilazaka objektu, oblika prethodne komunikacije, donošenju metka u cev...., ali i izveštaj nakon primenjenog ovlašćenja, kao i tumačenja opravdanosti i pravilnosti upotrebe sredstva prinude od strane komisije), ali isti bitno ne utiču na zaključivanje o postojanju drugih pojedinačnih problemskih situacija.
[3] Sredsta javnog informisanja kao i zvaničnici su izveštavala sa manje ili više detalja o događaju (manje ili više sigurnih).

Nakon događaja[4] autoriteti, državni zvaničnici (predsednik R Srbije, ministar odbrane, ministar policije...) su napad ocenili kao teroristički akt, gnusan, podmukao, a postupak OSL pohvalili kao veštu reakciju, potom i nagradili.

Verovatno događanje

Lice starosne dobi 25-30 godina, ćelavo sa bradom i kesom u rukama kretalo se prostorom neposredno uz objekat od posebnog značaja za bezbednost. Ostvarilo komunikaciju sa OSL (neizvesna verovatnoća toka događanja s obzirom na neposedovanje izveštaja o primenjenom ovlašćenju, izjava očevidaca ili video zapisa) a nakon toga otišla, udaljila se.

Prethodno dešavanje predstavlja dovoljan osnov za primenu ovlašćenja u vidu *provere identiteta* (mesto, vreme, karakteristike lica, posedovanje kese...).

Isto lice se ponovo vratilo do MMO u kome je sedelo ovlašćeno službeno lice policije. Dovoljan osnova za primenu ovlašćenja u vidu *provere identiteta*, ali i *preglade lica*.

Lice je naglo otvorilo vrata MMO izvadilo samostrel i započelo napad. Dovoljan osnov za definisanje pojedinačnih problemskih situacija:

- *Aktivnog otpora, stavljanjem u izgled da će napasti OSL* (posedovanje predmeta pogodnog za povređivanje, pokušaj uzimanja i pripreme istog za upotrebu) i
- *započinjanje napada istim predmetom* – odapinjanje strele

Propušteno započinjanje rešavanja prethodnih pojedinačnih problemskih situacija i zatečena pozija OSL u malom prostoru, onemogućila su istog da zadovolji principe neophodne za uspešno rešavanje (blagovremeno stvaranje osećaja bola kod lica koje pruža aktivni otpor stavljanjem u izgled da će napasti OSL, kao i sklanjanje sa pravca napada, skraćenje distance, obezbeđenje osećaja bola i ostvarivanje kontrole).

Lice je nastavilo napad (nepoznato da li je posedovalo drugi predmet pogodan za povređivanje ili ne). Kao i u prethodnim pojedinačnim sitacijama, *OSL nije blagovremno stvorilo uslova za drugačije postupanje*, pa se branilo guranjem nogama uz istovremeno potezanje vatrenog oružja (nepoznato kada je doneo metak u njegovo ležište, koliko hitca je ispalio, kao i kada i kako je isto nakon upotebe stavio pod kontrolu). Prilikom upotrebe vatrenog oružja, OSL je pogodilo sebe u stopalo (nepoznato koje, koji deo...) ali i napadača (nepoznati detalji povređivanja...) koji je od zadobijenih povreda (ili povrede) preminuo.

[4] Kao i u više sličnih, prethodnih događanja (Beograd, Novi Sad, Tutin...) izostala je kvalitetna analiza istog od strane kompetentne, stručne, naučne javnosti, a sa ciljem učenja na pozitivnim i/ili negativnim iskustvima (turnir u fudbalu povodom sećanja na OSL Grandića iz Novog Sada je pozitivan primer sećanja, ali ne i analize događaja).

Izveštavanje nakon upotrebe vatrenog oružja

Nepoznato da li postoji izveštaj o upotebi vatrenog oružja sačinjen od strane starešine OSL (s obzirom da isto nije bilo u mogućnosti zbog lekarske intervencije).

Ocena opravdanosti i pravilnosti

Nepoznato postojanje (ili ne) komisije za ocenu opravdanosti i pravilnosti upotrebe vatrenog oružja (ukoliko je postojala, njen sastav i ishod postupka ocene opravanosti i pravilnosti).

Reakcija zvaničnika

Neposredno nakon događaja, predsednik države, ministri odbrane i policije, su događaj okarakterisali kao teroristički akt, gnusan i podmukao. Predsednik R Srbije je OSL Miloša Jevremovića, nakon *šesnaest dana* od događaja, odlikovao Ordenom zasluga za odbranu i bezbednost prvog stepena.

ZAKLJUČAK

Profesionalna obaveza ovlašćenih službenih lica je (specifične kompetencije kao neophodan ishod kvalitetne edukacije) da svaku problemsku situaciju „prepozna“, a njegovo diskreciono pravo je da odluči koju će (ako je neku od prethodnih namerno „propuštao“) započeti da rešava, kada i na koji način.

Pre donošenja odluke o primeni ovlašćenja, ovlašćena službena lica policije su u obavezi da se uvere u ispunjenost svih zakonskih uslova za primenu ovlašćenja i odgovorni su za sopstvenu procenu.

Aktivni otpor, stavljanjem u izgled da će se lice napasti, dovoljan je osnov za primenu ovlašćenja u vidu upozoranja, naređenja, utvrđivanja identiteta, pregleda ali i upotrebe sredstava prinude, a sa ciljem ostvarivanja kvalitetne kontrole, bez nastajanja nepotrebnih štetnih posledica.

Ovlašćeno službeno lice policije (pripadnik žandarmerije) je ponašnjem pre primene ovalšćenja u vidu upotrebe vatrenog oružja ostvario nepovoljnu poziciju u odnosu na lice (kasnije napadača), čime nije mogao ostvariti zadovoljenje principa na putu uspešnog rašavanja napada. Pre toga, istom pozicijom (ali i ukupnim odnosom, odlukom da ne primeni druga ovlašćenja, npr. izda upozorenje, naredjenje, utvrdi identitet konkretnog lica) je pokazao da nije prepoznao prethodno postojeće problamske situacije aktivnog otpora stavljanjem napada na njega, u izgled (ili jeste, ali ih je ignorisao, odnosno, odlučio da ne započne njihovo rešavanje).

Predsednik R Srbije je preuzeo ingrencije komisije za ocenu opravdanosti i pravilnosti, postupak OSL pohvalio i nagradio.

Odgovorna lica po liniji komandovanja nisu imala drugačiji stav.

LITERATURA

1. Арлов, Д. (2003). Физичка снага као средство принуде у заштити безбедности припадника полиције. У: *Зборник радова/Међународно научно-стручно саветовање „Угрожавање безбедности припадника полиције – узроци, облици и мере заштите*“ (стр. 223-230). Београд: Полицијска академија.
2. Arlov, D. (2006). Upotreba sredstava prinude-sredstva za vezivanje, *Bezbednost*. (br.4), str. 633-646.
3. Arlov, D. (2009). Kvalitet upotrebe i izveštavanja o upotrebi sredstava prinude u funkciji unapredjenja policijskih poslova bezbednosti saobraćaja. *Bezbednost*. God.51, (br.1-2), str. 275-284.
4. Arlov, D. (2010). Aktivni otpor učesnika u saobraćaju kao osnov za primenu policijskih ovlašćenja. U: *Zbornik radova, „Unapredjenje policijskih poslova bezbednosti saobraćaja*“(str. 153-159). Vrnjačka Banja
5. Arlov, D. (2011). Kompetencije ovlašćenih službenih lica kao pozitivan ishod kvalitetne edukacije. U: *Zbornik radova sa naučnog skupa „Dani Arčibalda Rajsa“ (*str. 77-88*)*, Beograd: Kriminalističko-policijska akademija.
6. Arlov, D. i Janković, R. (2013). Veštačenje primene ovlašćenja u vidu upotrebe sredstava prinude kao neophodnost u spoznaji istine. U: „*Nove sigurnosne ugroze i kritična nacionalna infrastruktura“ III medjunarodna znanstveno-stručna konferencija* (str. 15-26). Zagreb: Policijska akademija MUP-a R Hrvatske.
7. Arlov, D. i Ivanović, R. A. (2015). Quality of the use of the means of coection and determining their justifiability and regularity in order to build the trust of citizens in state institutions. U: *Zbornik radova medjunarodnog naučnog skupa „Dani Arčibalda Rajsa*“ (str. 423-429). Beograd: Kriminalističko-policijska akademija.
8. Arlov, D. I Popović, M. (2016). *Kvaliteta utvrđivanja opravdanosti i pravilnosti upotrebe sredstava prinude u funkciji jačanja odnosa policije i drugih građana*. U: 5th international scientific and professional conference ‘Police college research days in Zagreb’ New Technologies and Methods Used for Improvement of the Police Role in Security Matters (str. 419-430) Zagreb.
9. Arlov, D. (2016). Analiza sadržaja problematike lišavanja slobode u nacionalnim udžbenicima iz kriminalistike, *Bezbednost* 58, 3, pp. 71-95.
10. Arlov, D. (2020). *Upotreba sredstava prinude – ovlašćenje policije*, Novi Sad, Samostalno izdanje autora.
11. Miletić, S. (1997). *Policijsko pravo I knjiga*, Beograd, Policijska akademija
12. Miletić, S. (2000). *Policijsko pravo II knjiga*, Beograd, Policijska akademija.

SUMMARY

The police, as a state organ, are tasked with a number of police duties, including the security and protection of certain individuals and facilities. To perform their assigned duties effectively, they have a significant number of authorizations at their disposal, including the right to use force. Subjected, of course, to the basic principle of proportionality in relation to the problematic situation being addressed. An authorized police officer is obligated to ensure that all legally prescribed conditions are met before using measures of force and is responsible for their assessment and the decision (both to exercise an authority and not to).

In the Police Act of the Republic of Serbia, four general problematic situations are recognizable, which serve as a basis, among other things, for the use of force by authorized police officers. One of these is resistance from a person, which has two specific forms: passive and active. The threat of an attack is one of the specific forms of active resistance. The specifics of the concrete situations and events that constitute individual problematic situations of threatening an attack are not defined in statutory or regulatory acts, and are the subject of this paper. Recognizing individual problematic situations within the overall occurrence, the decision to exercise authority, and thereby to begin (or not) the resolution of determining specific, individual problematic situations, the methods for resolving them, and the duration and fulfillment of obligations after the use of force are part of the necessary specific competencies of authorized police officers. To successfully resolve each individual problematic situation, it is necessary to satisfy the defined principles and establish effective control over the person against whom the means of force are used, with only the absolutely necessary adverse consequences. An authorized police officer is obligated to report the use of force, orally as soon as possible and in writing within 24 hours, to their immediate superior. The report must be timely and of a sufficient quality for a possible reconstruction of the incident. An assessment of the justification and correctness is conducted by authorized police officers individually or as part of a commission of at least three members, and in circumstances (among others) where a firearm was used and/or death occurred. The prescribed timeframes for the actions of the authorized police officer and/or the commission (15 and 30 days from the use of force) indicate that a final determination cannot be expected on the day of the incident. Public statements and actions by government officials can influence the formation of opinions, (as well as police officers), and patterns of conduct, even in cases of the exercise of authority in the form of the use of force. The failure to publicly voice the professional opinions, on previous occasions, indicates a possible lack of expertise and/or a failure to exert a positive influence on personal and collective integrity.